

Vergaderjaar 1993–1994

22 969

Wijziging van de Faillissementswet in verband met de sanering van schulden van natuurlijke personen

Nr. 7

NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 22 december 1993

Artikel I van het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 295 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het vierde lid, onderdeel c, komt te luiden:
  - c. het recht op het doen afkopen van een levensverzekering, voor zover daarmee wordt voorzien in een tekort aan opgebouwde oudedagsvoorziening of nabestaandenvoorziening, tenzij de aanwijzing van de begunstigde als een gift is aan te merken;
- b. De onderdelen d en e van het vierde lid worden geletterd e en f. Er wordt een nieuw onderdeel d ingevoegd, luidende:
  - d. het recht om de begunstiging te wijzigen bij verzekeringen als bedoeld onder c;
- c. Het zesde lid komt te luiden:
  6. De bewindvoerder is niet bevoegd te beschikken over een verzekering als bedoeld in het vierde lid, onder c. Voor de uitoefening van de bevoegdheid tot uitwinning van een levensverzekering behoeft de bewindvoerder de toestemming van de rechter-commissaris, die daarbij tevens vaststelt tot welk bedrag de bevoegdheid tot uitwinning strekt. Slechts met schriftelijke toestemming van de verzekeringnemer is de bewindvoerder bevoegd tot de uitoefening van het recht van belening.
- d. Lid 7 wordt vernummerd tot lid 8. In dit lid wordt «, onder d en e,» vervangen door:, onder e en f,. Er wordt een nieuw zevende lid ingevoegd, luidende:
  7. Het bepaalde in het vierde lid, onder c en d, en zesde lid, eerste volzin, geldt niet indien de levensverzekering is gesloten binnen een termijn van één jaar voorafgaande aan de uitspraak tot de toepassing van de schuldsaneringsregeling.

B

In de Tiende Afdeling wordt vóór artikel 359 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 358a

1. Indien na de beëindiging van de toepassing van de schuldsaneringsregeling waardoor het rechtsgevolg bedoeld in artikel 358, eerste lid, is ingetreden, blijkt dat zich voordien feiten of omstandigheden hebben voorgedaan die grond zouden hebben opgeleverd voor de beëindiging van de toepassing van de schuldsaneringsregeling op de voet van artikel 350, derde lid, onder e, kan de rechter op verzoek van iedere belanghebbende bepalen dat artikel 358, eerste lid, verder geen toepassing vindt.

2. Alvorens te beslissen roept de rechtbank de schuldenaar op ten einde door haar te worden gehoord.

3. Van het vonnis kan gedurende acht dagen na de uitspraak in hoger beroep worden gekomen. Het hoger beroep wordt ingesteld bij een verzoekschrift, in te dienen ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen.

4. Gedurende acht dagen na het arrest van het gerechtshof kan beroep in cassatie worden ingesteld. Het beroep in cassatie wordt ingesteld bij een verzoekschrift, in te dienen ter griffie van de Hoge Raad.

5. Zodra de uitspraak bedoeld in het eerste lid in kracht van gewijsde is gegaan, doet de griffier van het gerecht dat deze uitspraak heeft gedaan daarvan onverwijld aankondiging in de Staatscourant.

C

In artikel 361 wordt «en 355, eerste lid,» vervangen door: 355, eerste lid, en 358a, eerste lid,.

TOELICHTING

Onderdeel A

Artikel 295, vierde lid, onderdeel c, beoogt duidelijker dan de oorspronkelijke bepaling aan te geven dat buiten de boedel vallen en derhalve in het kader van de schuldsaneringsregeling niet voor uitwinning vatbaar zijn levensverzekeringen die zijn gesloten met het oog op de oude dag of ter verzorging van nabestaanden.

Het onderdeel c wijkt op een aantal punten af van de oorspronkelijke bepaling. Allereerst wordt duidelijker aangegeven dat alle verzekeringen met een verzorgingskarakter tot een bepaald niveau buiten de boedel blijven. Hierbij maakt het niet uit of het gaat om levensverzekeringen die moeten leiden tot een lijfrente, dan wel om andere verzekeringen, zoals de gemengde verzekering, die berusten op de verzorgingsgedachte. Voorts is het hierbij niet van belang of het gaat om verzekeringen ter verzorging van de eigen oude dag, dan wel ter verzorging van nabestaanden. Strikt genomen bestaat er in het laatste geval minder behoefte aan een wettelijke bescherming. Een verzekeringnemer die de levensverzekering ten gunste van een nabestaande tegen uitwinning wil beschermen, kan dit immers bereiken door de begunstiging te laten aanvaarden. Is daarentegen de verzekering gesloten om een oudedagsreserve op te bouwen, dan is de begunstigde doorgaans de verzekeringnemer zelf en is het niet mogelijk door aanvaarding het vermogen tegen schuldeisers veilig te stellen. De behoefte aan een wettelijke regeling is dan gewenst, zoals ook werd aangegeven in de memorie van toelichting bij dit artikel-onderdeel. Nu echter de bescherming niet dient af te hangen van de toevallige

omstandigheid van al dan niet aanvaarden, zijn ook de nabestaanden-voorzieningen onder de regeling gebracht.

Meer dan in de oorspronkelijke bepaling is voorts verder uitgewerkt welke bevoegdheden de bewindvoerder ten aanzien van de levensverzekering en de rechten van de verzekeringnemer heeft. Zo is in het nieuwe onderdeel d van het vierde lid bepaald dat eveneens het recht om de begunstiging te wijzigen buiten de boedel valt. De bewindvoerder zou bij gebreke van een dergelijke bepaling de begunstiging kunnen wijzigen in een begunstiging ten behoeve van de boedel of zichzelf in zijn hoedanigheid van bewindvoerder. De uitkering zou dan in de boedel vallen. Voorts vloeit uit het nieuwe zesde lid voort, dat levensverzekeringen niet – tegen de contante waarde – overgedragen mogen worden. Weliswaar blijft bij een overdracht formeel de begunstiging in stand, maar het is zeer waarschijnlijk dat de nieuwe verzekeringnemer de begunstiging spoedig zal wijzigen. Wel is het de bewindvoerder toegestaan, zij het met schriftelijke toestemming van de verzekeringnemer, om de verzekering te belenen. Dit geldt ook voor verzekeringen met een verzorgingskarakter. Na belening komt een bedrag gelijk aan de afkoop waarde ten goede aan de boedel, terwijl de verzekering in stand blijft. De toestemming van de verzekeringnemer is vereist omdat deze niet tegen zijn wil een lening opgedrongen moet kunnen krijgen. Hierbij moet ook worden bedacht de verzekeringnemer ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling van toepassing is, gelet op zijn financiële situatie, ook niet altijd meer in staat zal zijn beleningsrente te betalen. Overigens is belening alleen mogelijk indien de verzekeraar in de polis deze mogelijkheid niet heeft uitgesloten. Denkbaar is dat thans bij faillissement en straks bij de toepassing van de schuldsaneringsregeling de mogelijkheid van belening is uitgesloten.

Ten slotte is anders dan in het oorspronkelijke onderdeel c bepaald, dat afkoop van een levensverzekering wel mogelijk is indien de aanwijzing van de begunstigde als gift is aan te merken. Bij nabestaanden-voorzieningen behoeven de nabestaanden immers niet zonder meer altijd in een betere positie gesteld te worden dan de schuldeisers van vorderingen die onder de werking van de schuldsaneringsregeling vallen. Gesteld kan worden dat er voor de verzekeringnemer een dringende morele verplichting moet bestaan om een nabestaandenvoorziening in het leven te roepen. Is daarvan geen sprake, en is derhalve de begunstiging als een gift aan te merken, dan kan de verzekering voor de gehele afkoopwaarde in de boedel vallen.

Buiten de boedel wordt alleen gehouden het recht op het doen afkopen van verzekeringen waarmee wordt voorzien in een tekort aan opgebouwde oudedagsvoorziening of nabestaandenvoorziening. Verzekeringen die hieraan niet voldoen, zijn, mits de afkoop wettelijke of contractueel is toegestaan, onbepert afkoopbaar ten gunste van de boedel. Verzekeringen die wel aan deze omschrijving voldoen, maar waarbij de uitkering hoger zal zijn dan nodig is om te voorzien in een dergelijk tekort, zijn voor het meerdere afkoopbaar. Er is van afgezien om in een strakke norm aan te geven tot welk bedrag een levensverzekering niet mag worden afgekocht. Dit is ook niet goed mogelijk nu per individu de behoefte aan een voorziening voor de oudedag of voor de nabestaanden kan verschillen. Om dezelfde reden werd in de oorspronkelijke bepaling gesproken van «bovenmatig». Of een oudedags- of nabestaandenvoorziening nodig is, en zo ja tot welk bedrag, is afhankelijk van tal van omstandigheden. Zo zal bij de vraag omtrent de noodzaak en de omvang van een voorziening rekening gehouden kunnen worden met reeds elders bestaande aanspraken, zoals die ingevolge de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Weduwen- en Wezenwet, de al dan niet verplichte (bedrijfs- of beroeps)pensioenregelingen, reeds getroffen lijfrenten en dergelijke. Omdat hierbij onenigheid kan bestaan over de vraag of, en zo ja tot welk bedrag, een oudedags- of nabestaandenvoorziening met inachtneming van deze elders bestaande aanspraken

nodig is, behoeft de bewindvoerder de toestemming van de rechter-commissaris om tot uitwinning van een levensverzekering te kunnen overgaan. De rechter-commissaris bepaalt daarbij tevens het bedrag tot welke de bevoegdheid tot uitwinning strekt. Met uitwinning wordt hier bedoeld op het doen afkopen van een levensverzekering, de wijziging van de begunstiging en de overdracht van de levensverzekering, met als doel het daarin gestoken vermogen ten behoeve van de schuldeisers te gelde te maken.

Onderdeel B

Indien een natuurlijke persoon ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling van toepassing is, tot de boedel behorende inkomsten of andere goederen tegenover de bewindvoerder verzwijgt of deze anderszins door een verkeerde voorstelling van zaken feitelijk buiten de boedel weet te houden of daaraan weet te onttrekken, betekent dat een benadeling van de schuldeisers ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling werkt. Deze verzwegen activa kunnen alsdan immers niet bij een eventuele uitdeling aan de schuldeisers betrokken worden. Eindigt vervolgens de toepassing van de schuldsaneringsregeling op grond van het bepaalde in artikel 356, tweede lid, dan kan het een en ander tevens tot gevolg hebben dat een groter gedeelte van de vorderingen van de schuldeisers als natuurlijke verbintenis zal restereren. Zou van een handelwijze van de schuldenaar als hierboven bedoeld blijken tijdens de toepassing van de schuldsaneringsregeling, dan levert dat een grond op voor de beëindiging van de toepassing van de schuldsaneringsregeling (artikel 350, derde lid, onder e). In dat geval mist artikel 358, eerste lid, toepassing en blijft derhalve het rechtsgevolg dat de overblijvende vorderingen niet langer afdwingbaar zijn achterwege. Het onderhavige artikel 358a geeft een aanvullende regeling voor het geval van een handelen, nalaten of verzwijgen en dergelijke door de schuldenaar pas blijkt na de beëindiging van de toepassing van de schuldsaneringsregeling.

De strekking van de in het eerste lid van artikel 358a opgenomen regeling is, dat het rechtsgevolg dat de overblijvende vorderingen niet langer afdwingbaar zijn, verder niet geldt. Met andere woorden, er is dan geen sprake meer van natuurlijke verbintenissen en de schuldeisers van de desbetreffende vorderingen kunnen hun rechten ter zake weer uitoefenen.

Voorwaarde voor toewijzing door de rechter van het verzoek is dat blijkt van feiten of omstandigheden die, zou de schuldsaneringsregeling nog van toepassing zijn geweest, grond hebben opgeleverd voor de beëindiging van die toepassing omdat de schuldenaar tracht zijn schuldeisers te benadelen. Uit de formulering dat de feiten en omstandigheden zich «voordien» hebben voorgedaan, volgt dat het hierbij slechts kan gaan om feiten en omstandigheden van vóór de beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Voor de goede orde wordt er voorts op gewezen dat, indien de rechter het verzoek toewijst, de regeling dat artikel 358, eerste lid, verder buiten toepassing blijft algemeen geldt. Dus niet uitsluitend voor degene die het verzoek heeft ingediend, maar de rechterlijke uitspraak heeft betekenis voor iedere schuldeiser van vorderingen die als natuurlijke verbintenissen zijn overgebleven. In verband daarmee is in het vijfde lid tevens voorzien in een publicatievoorschrift. Voorts zijn in het artikel regelingen opgenomen voor het kunnen instellen van hoger beroep en beroep in cassatie.

Onderdeel C

Artikel 361 wordt aangepast om te bewerkstelligen dat ook een verzoek als bedoeld in artikel 358a door een procureur moet zijn ondertekend.

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto